

ВЕЛИМИР ПЕТРОВ
КАНЬОНИ, ИКОНИ И ПРОЧИЕ
ПЕРСОНИ
НЕСЕРИОЗНО ПРОУЧВАНЕ

chitanka.info

Река Русенски Лом прорязва едноименен Природен парк, подобно на Колорадо — прорязващо Гранд Кениън, по нашему — Големия Каньон. Там, обаче, нямат отърване от туристи и фотографски светкавици, а кристалната вода на Колорадо е напъхана в огромни тръби и пои кажи-речи половин Америка, като превръща пустините в оазиси, и все си е така свирепо буйна.

Ние си нямаме подобно гайле, по нашему — грижа; затова пък Ломът е богат на метален скрап, по нашему — метални отпадъци, от археологична елпромска техника, разфасовани москвичи и друг

селскостопански инвентар, накиснати в широка гама химии от все неизвесни източници и прочие екологии.

Основното предназначение на скалните масиви, достигащи над шейсет метра, но трийсет ги има всякак, са републиканските и други състезания по скално катерене, както и съхранението на Синята гарга, от Червената книга. Тази кобалтово-синя гарга, както и милионите други птици от Природния парк, гнездят в почти еднакви по калибър дупки, подобно на швейцарско сирене, в горната третина на каньона.

Дълги години беше загадка произходът им, докато забравих кой — открил, че в стари времена, от тях се добивало селитра, важна съставка на барута. Забивали кол, горе на поляната, на метри от ръба на пропастта, спускали с въжена люлка нарочен човек, който с нещо като подострена супена лъжица огрибвал в торбичка селитрата, колкото я има, дар от природата. И така, докато се образувал този природен феномен.

Средната третина от скалния масив, тогавашната Комисия по благоустройството и урбанизацията, отредила за обитаема от Човека; по-специално от монаси-отшелници.

Това не е съвсем така, дълго е за описване; дори не е обект на разказа ни — щото ако трябва да съм точен, трябва да започна отначало; че каньона Природата го е просекла преди повече от сто и двайсет милиона години и съвсем не си е имала на ум републикански състезания по скално катерене и разни гарги, макар и кобалтово-сини... И, че ако Долината на Тракийските царе е край Казанлък, то тази е Долината на българските царе. Това ми е вече съвсем в темата, както ще видите по и най-долу.

Така бил застроен от човешка ръка комплекса от скални църкви, параклиси и килии, повече от триста на брой — Господев дол, около Червенската крепост и Ивановската скална църква, обекти — защитени от ЮНЕСКО. Някога храмовете и монашеските килии били свързани с пътеки и издялани в канарите стълбища. Дупките за греди показват, че са били оформени и дървени конструкции, по които монасите циркулирали.

Прескачам ценен фактически материал — като заселването на монаси-аскети, още в дванайсти век, за Патриарх Йоаким I, че Ктитор е бил лично Цар Асен II; че там се замонашва и е погребан Цар Георги I Тертер, а дарител е бил лично Цар Иван Александър. На стенописите

владетелят е показан в тържествени царски одежди, държащ в ръката си скалата с изсечения в нея храм. До него е втората му съпруга, еврейката Сара, покръстена — Теодора. Обителта е посещавана и от Търновския патриарх и водач на исихастите в България Теодосий I.

Когато държавата загива под ударите на османското нашествие, скалната обител — църквите и килиите постепенно са изоставени.

Мълвата поддържа мита, че едни от последните я напускат Цар Иван Шишман и свитата му, а „... тядява нейде е скрито царското съкровище — хазна, да не им тегне!“

Все там си е Червенската крепост, чиято стражева кула е ползвана като юрнек, по нашему — модел, за Балдуиновата кула на Царевец, която никоой не е виждал.

Долната третина, на нивото на реката, е дълбана за облицовъчен русенски варовиков камък, като са образувани дълбоки пещери. Мек за обработка и с приятен, близък до слоновата кост цвят, смлян — е пълнежът за бои и замазки, под името Басарбовска креда. Австрийците упо-рито му викат Винервайс, по нашему — Виенско бяло. Да не ставаме дребнави.

Пещерите ползват овчари за заслон и гъбопроизводители и пивовари. Там Майката-Природа целогодишно поддържа подходяща за тия производства температура и влажност. Ще прескоча по стратегически съображения, ценни данни за шампиньона, наричан още машруумс или по нашемо — култивирана печурка.

ВНИМАНИЕ, Драги Читателю!

Моите приятели, съвсем добронамерено, ме иронизират, че от всичко казано от мене трябва да се приспада трийсет на сто — шконто, меко казано — преувеличения. Моето мнение е, че това е художествен похват — хиперболизация или нещо такова. Да се овкуси продукцията. При картините се уголемяват някои атрибути — очи, гърди, ръце... ползват се измислени цветове гами, обратни перспективи и прочие. Разбрахте ме, нали...

Продължавам, може и повече от трийсет на сто да е тази хипер-мипер и т.н.

Има случаи, когато сечащите огромните каменни блокове, се натъкват на природни образувания като пещери и подобни, голяма част

непроучени, предвид насрещните производствени планове. Често от тях изкачат и зверове, подсказващи за живота в ъндърграунда, по нашему — подземния свят.

Говори се, че от подобна дупка пролазил ръмжейки, стъкмен с меча кожа, цугтробонистът от Дрезденската филхармония, безследно изчезнал преди години в пещерата Пепелина, отстояща на трийсет километра по шосе. Това — по време на уникален концерт в Голямата пещерна зала, чиито сталактити, сталагмити и сталактони придават невероятна тоналност и акустика. Неприятното е, че лично аз имам пръст в това събитие, по време на Мартенските музикални дни — целодневен запой в проливен дъжд след получаване на хонорар. Съставът на Дрезденската филхармония, приключил с казионния си скромнен обед, гледаше жадно-жално как пресушаваме бутилките, как да не ги напои човек. Сунгуларският мискет струваше лев и четирсет и една бутилката — какво му плащаш... Навярно човекът е искал да източи дискретно... слюнките насъбрали се в мундщука на цугтробона му и се е прехласнал между природните дадености.

Напоследък се забелязва бум при археологическите находки. Една от тях е именно в Долината на българските царе. Каменоделците попаднали на пещера, пипната явно от човешка ръка. Строг надпис гласял: „Царски покои. Пази тишина!“

Уви — явни следи от набързо организирано бягство. По земята се търкаляли изпуснати дисаги, сапуниери, обувалки, килнато орнаментирано византийско цукало, по нашему — нощно гърне, бутикови сутиени, комбинезони със и без жартиери, разпиляни противозачатъчни... както и по-дребен битов аксесоар. В леко овъгленото сервизно помещение, се разпознавала забравена в бързината включена ютия.

Междувременно всички необходими комисии от БАН, по специално Музеите, МеВеРета и т.н. били вече налице. Оказало се, че находката е вчерашна, но знаете как мудро се уреждат тия работи — телевизия и прочие... има опит и създадена практика.

Трезорът, по нашему — хранилище бил неимоверно плитък, като проект и изпълнение, колкото килия-единочка. Вътре — само двуметров кафез, от ония дето пренасяха яйца. С летви като скара и през тях провиснал талаш.

В кафеза — огромна, в естествен ръст икона на канонизиран за светец владетел.

Средновековният, анонимен зограф, изпреварил стилно и във времето Европейския ренесанс, повлиян от Византийската школа, но не така схоластичен, а по човешки топло-одухотворен, изписал царски пурпурни и златоткани одежди, препасани с пет меча, целите в диаманти. Както се разбира, от прикачения обяснителен хрисовул — пет, според номинациите за пет пъти мъж-властелин на годината. Странна прилика с култов холивудски актьор, свързан със Сицилианската мафия.

Всички тия данни по находката, както аз, така и драгият Читател ги знаем от пресата и телевизията и ако има нещо не съвсем така, вината е в тях. Хрисовулът — шедьовър на калиграфията, на старобългарски и ромейски, вече е в ръцете на специалистите и реставраторите, надлежно пронумерован, прошнурован и облепен с множество гербови марки. В него се проследява царското потекло на канонизирания за светец, от чие по-точно коляно е на самия Борис I, покръстил българите и прочие известни ни исторически факти. Как придворната пророчица го орисала за едикакво си и едикакси и, че следващ Борисов още по-пряк потомък ще е Месия за многострадалния български род. И, че Нему Съдбата е предопредила да подаде ръка на всички от Епицентъра — Вдясно... който поел-поел, после — да няма съжеляващи.

Това всички ние многократно го чуваме от медиите, докато си чоплим носовете политически заангажирани и чакаме... докато атовете се наричат... електоралния добитък... си мълчим... и прочие таквизи ти.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.